

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2803

יום שלישי ז' טבת תשפ"ד

דף היומי בבלי: ב"ק מז | עמוד היומי: ברכות לד. | דף הכולל: ב"מ מב | קנין ירושלמי: שביעית עג

דף היומי בהלכה: קפ"ח ו'.

מוסר: אהבת חסד - 'ועל כן העצה' עד חתימת הספר.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער לשון הרע "כתיב מות וחיים ביד הלשון" עד שער התשובה "והנה מדרגות רבות"

"אמרו לו, הרי מחכים לרב בסוף קריאת שמע עד שיסיים, השיב מרן בשאלה: מה פתאום שיחנו לי!"

הצימאון האדיר של מרן שר התורה, ללימוד התורה, והענווה המופלגת שלו גם כשהיה רבן של כל בני הגולה

מבקש שיתפללו עליו 'לדעת את כל התורה כולה', כמה שהוא כבר למד וכמה שהוא ידע הוא שאף ללמוד עוד, הוא חי את הלשמה וחי כל הזמן בשאיפות עם צימאון לדעת את התורה, תנו לי עד המשנה!

והצימאון הזה הוא תורה לשמה, ולכן הוא זכה לכל מה שכתוב במשנה, זכה ליכל העולם כולו כדאי הוא לו, כל העולם - מפרשים 'כל הדורות הקודמים נבראו בשבילו', נקרא ריע אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות.

'ומלבשתו ענוה'

הענווה שלו היתה שם דבר, שאלו את החזו"א האם הסיפורים על הענווה של רעק"א אמת? אמר "אני לא יודע, אבל לפי הגדלות של בתורה נראה שהסיפורים נכונים".

כך היה אצל רבינו זצ"ל, פעם שאלו אותו האם את ה' אלקיכם אמת' אפשר לשמוע רק בסוף ק"ש או גם באמצע ק"ש?

והוא אמר, אני חושש שאפשר רק אחרי ק"ש ולא באמצע, ולכן אני אומר א-ל-ל מלך נאמן, וגם ממחר כדי להספיק לסיים לפני שהחזן אומר ה' אלקיכם אמת'!

אמרו לו, הרי מחכים לרב בסוף ק"ש, אמר, מה פתאום שיחנו לי!

אפילו לא חשב על אפשרות כזו שמחכים לו.

הברייתא אומרת באבות [ו, א] 'רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו, נקרא ריע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות, ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה'.

המשנה הזו מתארת את רבינו ר' חיים זצ"ל, הכל היה אצלו, התנא מאשר כל הנהגה והנהגה שהיה אצל רבינו, כל מה שזכה זכה מכוח התורה.

היה לו ספר שכתב בו פסקי הלכות מהחזו"א, והוא שמר עליו מכל משמר, היה נעול בארון והמפתח היה אצלו בכיס, זכיתי שכמה פעמים הראה לי הלכות משם, פעם הראה לי הלכה מחודשת, ואמר לי, א"א לסמוך על זה למעשה, כי כתבתי את זה אחרי פטירת החזו"א, ולכן אני לא יכול לקחת אחריות על זה, בחייו של החזו"א לא כתבתי כי לא חשבתי שהחיים במחיצת החזו"א יגמרו פעם, כי חיינו עמו כ"כ בטבעיות, ואחרי הפטירה הרגשתי את החסר של החזו"א, ואז רשמתי את ההלכות שבספר כך אנחנו מרגישים עכשיו אחרי פטירת רבינו את החסר שלו, כשהיינו במחיצתו הרגשנו כאיש אל רעהו, והאמת שהוא היה מלאך דוגמא לצימאון שלו לתורה, כשנסעו לחו"ל להתפלל בקברי צדיקים, ורבינו שלח פתק עם בקשה, מה הוא כתב שם? שהוא

ויראת שמים', ויש לשאול מה פשר הכפילו בבקשה ליראת שמים ויש לפרש ש'אהבת' הולך גם על יראת שמים, וכאילו כתוב 'חיים שתהיה בנו אהבת יראת שמים', וזה היה רבינו זצ"ל שחיפש את דקדוק ההלכה שבכל דבר מתוך אהבת יראת שמים. ' ישר כח לספר 'אריד בשיחי' ספר ההספדים על מרן שר התורה זללה"ה.

(שיח אמונה - חשון תשפ"ד)

הענווה קשורה לתורה, כמה שיש יותר תורה כך יש יותר ענווה עוד כתוב במשנה 'ומלבשתו יראה', היראה זה דקדוק הדין שלו על קלות כבחמורות, לדוגמא, הוא לא רצה להשתמש בגשר שבנו עבדו בצאתו מלדרמן כל זמן שלא היו שם שני פתחים, כי מצווה לצאת בפתח אחר מהפתח שנכנסו בו. בכל הנהגה שכתובה חיפש לנהוג את הלכתחילה ממש, וק"ו בחמורות, בברכת החודש מבקשים 'חיים שתהא בנו אהבת תורה

'אתה חסיד לעלוב, בוא ואספר לך מה היה לי עם הרבי שלך...'

סיפור מרגש עם מסר עוצמתי שחשוב לשנן בעצמנו וגם לילדינו ותלמידינו

הרב שמעון טיקוצקי

מספר אחד מחשובי האברכים: לפני כמה שנים נקלעתי לבית מדרשה של חסידות פלונית, פגשתי שם אברך צעיר וקשרתי עמו שיחה, בתוך דבריו אמר לי: 'אתה חסיד לעלוב, בוא ואספר לך מה היה לי עם הרבי שלך', וכך הוא סיפר:

"למדתי בתור ילד בתלמוד תורה 'לעלוב' בשיכון ה' בבני ברק, הייתי ילד שובב ותוסס במיוחד, חובב תעלולים, כתוצאה מכך לא הסתדרתי עם חבריי לכיתה, וגם עם המלמדים.

"אחת לכמה ימים נזרקתי בחרי אף מהכיתה על ידי המלמד. בכל מקרה כזה הייתי יוצא אל בית המדרש הגדול דחסידי לעלוב, שמעברו השני של חצר הת"ת, מסתובב בו שבור ועצוב וחסר מעש.

"באחת הפעמים זרק אותי המלמד מהכיתה בתוספת גערה חריפה במיוחד, יצאתי כדרכי לבית המדרש והפעם פרצתי בבכי מר.

"באותה עת שהה הרבי - כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זי"ע בחדרו הסמוך לבית המדרש, כששמע את בכיי יצא מהחדר וניגש אליי ברוך ושאל אותי: "אינגלע, פארוואס וויינסט דו? ילד מדוע אתה בוכה?..."

"הרמתי את ראשי וראיתי את הרבי בכבודו ובעצמו. סיפרתי לו על הקשיים שאני עובר עם המלמד בחיידר, הילדים בכיתה שרבים אתי, תיארתי בפניו את מצבי העגום לאשורו.

"הרבי האזין לדברים ולאחר מכן פנה אליי ושאל: "האם אתה מכיר את סיפורו של יוסף הצדיק?"

"כן", עניתי וסיפרתי במילים של ילד את סיפורו של יוסף, הנער שהוגלה למצרים, נמכר לישמעאלים, עבד בביתו של פוטיפר ונכלא בכלא למשך שנים רבות בבית האסורים עד

שלבסוף הריצוהו מן הבור ונעשה למשנה למלך.

אומר לי הרבי: "אם תסתכל בחומש, תראה שעל יוסף הצדיק כתוב את הלשון 'ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי" (בראשית לט, ג). המילים האלו נכתבו על יוסף כשהוא נמצא במצרים, בשפל המצב, הרחק מכל ביתו ומשפחתו, כעבד בבית אדוניו המצרי, במצב הזה מעיד עליו הכתוב שהוא היה 'איש מצליח'.

"ללמדך" נעץ בי הרבי את מבטו המחזק, "שההגדרה 'איש מצליח' אינה קשורה כלל למצב והנסיבות בהן שרוי האדם, אלא למהותו האמיתית.

"אדם יכול להיות אסיר בבית האסורים, עבד בבית איש מצרי, במצב הקשה ביותר, ועם כל זאת הוא עדיין 'איש מצליח'. הוא יודע שהמצביאות האמיתית שלו היא שהוא 'איש מצליח', וכך הוא רואה את עצמו".

"דבריו של הרבי נטעו בי חיזוק עצום", מספר בהתרגשות אותו ילד שגדל והפך לאברך חסידי יקר ערך. "הוא זי"ע בחוכמתו לא ניסה לייפות את המצב שלי, להמעיט בחומרתו, אלא לימד אותי שגם במצב בו אני שרוי, עם החברים המציקים והעובדה שאני נזרק מהכיתה לעתים קרובות, אל לי לתת למצב הזה לגרום לי להרגיש ילד לא מוצלח, כישלון מהלך, אלא לדעת להפריד ב'סכינא חריפא' בין המצב, הקשיים והנסיבות שכרגע - לבין מי שאני באמת, לזכור שאני הנני 'איש מצליח', אני ילד מוצלח שעתידי לפניו בעז"ה".

והדברים האלו העמידו אותי על רגליי!

(ייש"כ לאחי הרה"ג ר' משה טוביה טיקוצקי שליט"א, מראשי חברות הבחורים בביתר, שהפנה אותי לסיפור נפלא זה)

(אהל מועד' לעלוב, וישב תשפ"ד)

האזרח נבהל ונתרגש מאוד לשמע בכיותיו הקשות של הצדיק, וברוב דאגה ופחד שאל לאנשי ביתו מה קרה?

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, עם שני סיפורים על הרב מפוניבז' והחפץ חיים, ומעלת התפילה

והיכה שרשים טובים ועמוקים בלבבו, כראותו את גודל צדקותו של החפץ חיים ואהבת ישראל שבערה בקרבו במסירות נפש, שאף שלא היתה אותה יולדת ממשפחתו ומקורביו כלל, היה בוכה בדמעות שלישי ומשים נפשו בכפו להעתיר בתפילותיו הנוראות עבורה.

ומאז החליט הגרי"ש כהנמן להישאר בראדין, ודבקה נפשו הטהורה בנפש רבו הגדול החפץ חיים, עד שברבות השנים נעשה לאחד מגדולי תלמידיו, וממעתיקי השמועה בתורת רבינו החפץ חיים

הרב זצ"ל, מפורסם היה בגודל מסירות נפשו תמיד לבנין עולם התורה בדורנו. כאשר לצורך כך היה מכתת את רגליו תמיד בארצות תבל, במסעותיו הנודעים לגיוס כספים בסכומים אדירים פעמים רבות שאלוהו מנהלי מוסדות וראשי ישיבות, מהו סוד הצלחתו הגדולה באיסוף תרומות של מיליונים רבים? היו לו באמתחתו כמה וכמה תשובות יפות בדבר, ובכל פעם ענה את התשובה הקולעת, לפי השואל ולפי הענין.

באחת השיחות העלה השואל סברא, שאולי נובעת ברכתו מכוח ה'מסירות נפש' העצומה, שהרב מוסר את נפשו תמיד. אך הרב הוסיף על כך, שהמסירות נפש צריכה להיות כרוכה באמונה שלמה וביטחון מלא בהצלחתה של המסירות נפש! כאשר על ידי זה דבקים במטרה ובתכלית הנרצה בכל לב, מאחר שבוטחים בביטחון גמור באלקים חיים, שבוודאי ישלח עזרתו מקודש, ונצליח במשימתנו. - כאשר שתי מידות הללו כרוכים יחדיו, הביטחון עם המסירות נפש, זוכים לראות הצלחה גדולה! ('טיב הקהילה' כי תבוא תשפ"ג)

הגרי"ש כהנמן זצ"ל מייסד ישיבת פוניבז' המעטירה, היה כידוע מתלמידיו המקורבים של מרן ה"חפץ חיים" זצוק"ל.

באחת משיחותיו סיפר ה'פוניבז'ער רב', שכשהגיע לראדין לראשונה ונכנס אל ביתו של החפץ חיים כדי לקבל את פני קדשו, נאמר לו שעליו להמתין קמעה, משום שהרב עלה אל חדרו שבעליית הבית, ותיכף אמור הוא לרדת בחזרה ולקבלו בקודש פנימה.

התיישב אפוא הרב מפוניבז' על כיסא קטן בצידי פרוזדור הבית, והמתין בסבלנות לתורו.

והנה בעודו ממתין במקומו שומע הוא פתאום את רבינו החפץ חיים היושב למעלה כשהוא בוכה בבכיות נמרצות, וליבו הומה בדמעות שלישי.

הגרי"ש האזרח נבהל ונתרגש מאוד לשמע בכיותיו הקשות של הצדיק, וברוב דאגה ופחד שאל לאנשי ביתו מה קרה? ומדוע בוכה הרבי מאין הפוגות? הרגיעוהו אנשי הבית ואמרו שהדבר רגיל ומצוי תדיר, שבכל פעם שנצרך לאיזה מבוקש עולה ושופך את נפשו לפני ה'. וכאשר זה עתה נכנסו אצלו להזכיר את אחת מנשי הקהילה המקשה לילד, עלה תיכף ומיד לחדרו למעלה, והוא בוכה ומתפלל לפני ה' על אותה בת ישראל המתקשה בלידתה.

והנה כעבור זמן קט הגיעו במהרה בני המשפחה עם הבשורה הטובה בפיהם, שנולד בן זכר בברכה, ולכולם שלום ובריאות טובה, הן ליולדת והן לוולד, ושמח החפץ חיים מאוד עם הבשורה המשמחת, ולאחר שבירכם בברכה טובה נפנה לקבל את פני הרב הצעיר מפוניבז'.

המעמד הגדול הזה עשה רושם כביר בליבו של הגרי"ש, והעיד על עצמו ששנים רבות אחר כך נשאר המעשה חרוט בזיכרונו,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחיים

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הרבה הצדיק להכות בידיו וברגליו, ואף אחד לא הבין על מה ולמה

הגאון רבי שמעון שפיצר שליט"א עם עובדות נפלאות מצדיקי הדורות שעשו הכל כדי למנוע ביזיון מזולתם

הנה הוא צריך לעלות למפטיר ואינו יודע לקרוא, וללא ספק ינחל בזיונות קשים.

כיון שראה הצדיק שהשבת כבר מתקרבת ולא נותר פנאי להתיישב עכשיו ללמדו את קריאת ההפטרה, אמר לו: "אל דאגה! בשבת כבר אמצא לך עצה!"

כעת נתברר שבגלל זה הגיע הרה"ק לשבות באותה עיר ולהתפלל באותו בית כנסת, כדי להרעיש בידיו וברגליו בשעת קריאת המפטיר, כך שלא יוכלו לשמוע את קריאתו.

אכן כן, כזו היתה מידת חסדו של הרה"ק.

כעין זה מסופר מעשה נפלא על הגרש"ז אויערבך זצ"ל: מעשה בילד אחד שסבל מקשיי קריאה, אך תשוקה אחת היתה לו, שבהגיעו לבר מצוה שלו יוכל לקרות את ההפטרה כשאר הילדים בני גילו.

שכר לו אביו כחצי שנה קודם הבר מצוה מורה פרטי, והוא התחיל ללמד אותו את ההפטרה של שבת הבר מצוה. כך שינן עמו ההפטרה כמה מאות פעמים, עד שהיתה שגורה על לשונו וייטב לבו אולם, מה חשכו עיני המורה שלו, כאשר גילה אך שבוע קודם הבר מצוה, שבאותה שבת, חל להיות ראש חודש ביום ראשון, כך שבשבת מפטירים "מחר חודש" ולא ההפטרה שהכין עם חתן הבר מצוה.

עלה ללשכת הגזית לשאול את פי הגרש"ז כדת מה לעשות. אמר לו הגרש"ז: "עלי ועל צווארי! בשבת קודש יקרא החתן את ההפטרה שהכין ולא "מחר חודש"... המעשה לא נגמר בכך.

הגרש"ז בירר היכן מתפלל הבחור החתן, ובשבת בבוקר... יבוא, ר' שלמה זלמן הגיע להתפלל באותו בית כנסת.

המתפללים התפלאו על מה זכו שגאון זה יבוא להתפלל עמם, אך הגרש"ז אמר בלחישה לאותו מורה, כי חשש שאע"פ שיאמרו בשמו שמותר כצורך שעה לקרות הפטרה זו במקום "מחר חודש", יהיו 'חכמים' מחוכמים' שיעוררו רוח סערה בשאלה זו והבחור יתבייש.

על כן החליט לבוא להתפלל הנה, כדי להבטיח שאף אחד לא יעורר ויכוח בענין!

(הבינני ואלמדה' מקץ תשפ"ד)

ידוע שהיה רבינו (הגה"ק בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא, בנו של רביה"ק ה'דברי חיים' מצאנז) מקפיד מאוד בענייני הלכה, נזהר היה בכל קוצו של יו"ד, וכך היה מביע את מחאתו כל אימת שנעשה איזה דבר שלא לפי ההלכה,

אפילו כשיצא הדבר מפי הצדיקים ואפילו כשיצא מפי אביו הרה"ק מצאנז זיע"א - למרות שהיה בטל לאביו ולכל אותם צדיקים, והיה נוסע אליהם ומעיד עליהם תדיר שהם שרפי מעלה, כשהגיע הדבר להלכה, אם ראה שדבר מה נעשה שלא כפי השולחן ערוך, היה מוחה על כך בכל תוקף.

עוד היתה לו עבודה גדולה בקיום מצות צדקה וגמילות חסדים כפי שראה אצל אביו. בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו היה שקוע בעשיית חסדים בכל האופנים לאחיו מישראל.

פעם הגיע הרה"ק לאחת הערים ביום חמישי. עד מהרה פשטה השמועה בכל העיר שהרבי הגיע, וכפי הנראה יישאר לשבות אצלם. אולם כשבאו לשאול אותם אם אכן יישאר אצלם על שבת, השתמט מלענות תשובה ברורה, כל זה מפני שרצה ששהותו בעיר בשבת יהיה בצנעא.

בליל שבת התפלל במנין מצומצם, ובהגיע הבוקר, ביקש לדעת באיזה בית כנסת מתפלל חייט העיר שעורך היום 'אויפרוף' לבנו. כשענו לו, קם הרה"ק והלך עם פמלייתו להתפלל באותו בית כנסת.

מובן מאליו שכיון ששמעו בני העיר שהרבי מתפלל באותו בית כנסת, נהרו כולם לשם כדי לזכות להתפלל עמו, וכך היה בית הכנסת מלא מפה לפה וכבר לא היה מקום להכניס בו מחט. הרה"ק התפלל שם בהתלהבות גדולה ועצומה, וכשהחתן עלה לתורה וקרא את ההפטרה, גברה התלהבותו של הצדיק, והרבה להכות בידיו וברגליו, ואף אחד לא הבין על מה ולמה.

מיד לאחר התפילה, עמד הרה"ק ויצא, ובמוצאי שבת הסתלק מן העיר, כך שלא היה שום מושג לאף אחד ממקורביו לפשר התנהגותו המוזרה.

אכן לאחר מכן נודע הדבר על ידי משמשו שסיפר כי קודם לכן, באמצע השבוע, הגיע החתן דנן אל הצדיק, והתלונן בפניו כי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

גם אם אגרשהו דרך הדלת, יחזור אלי דרך החלון... לעזמת זאת, אתה עלול חלילה לעזוב לגמרי את הדרך בה הדרכתך

חכמתו הרבה של הרה"ק בעל ה'תפארת מנחם' מווישווא זיע"א, שידע לקרב את לב תלמידיו כדי להשפיע עליהם יראת שמים לכל ימי חיים

מקושר לרבנו כל ימיו).

התלמיד ר' אלי" מ. מגרוסורדיין למד בישיבה מגיל בר-מצווה, אולם כחלוף שנה, הפסיק ללמוד בישיבה. תקופת זמן לאחר מכן, בהיותו בגיל ט"ז הגיע לביקור בווישווא בעיצומו של חורף קר, ונכנס להיכל הישיבה לחמם קמעה את עצמותיו הקפואות.

כשהבחין בו רבנו, קם לקראתו בחדוה והרעיף עליו חיבה ואהבה רבה, בעצמו הכין לו כוס קפה חם, והתעניין במשך דקות ארוכות במהלך חייו בתקופה האחרונה.

חלפו שנים, ובהיות רבנו בבית הכנסת בגרוסורדיין, הבחין בר' אלי" נכנס לבית הכנסת, חבוש מגבעת מודרנית, ששוליה מורדות פנימה.

קם רבנו ממקומו, ניגש לתלמידו, והרים את שולי מגבעתו כלפי מעלה, באומרו: אוי ואבוי, מוטב להיות בהתרוממות במרוצת כל החיים ולא בשפלות...

מכיוון שרבנו הרעיף עליו בצעירותו חיבה ואהבה רבה, עשו עליו דבריו רושם עז, ולאחר מכן חבש מגבעת בהתאם כל ימי חייו (תפארת ווישווא' בהר-בחוקותי תש"פ)

תלמיד אחר שלמד תחילה בווישווא, עבר לישיבה אחרת בפרנקפורט שבגרמניה, ובתום לימודיו, חזר לעיר וישווא בחזות מודרנית, פאות קצרות וזקן מקוצץ.

הבחור מיהר לפקוד את מעונו של רבנו (בעל ה'תפארת מנחם' מווישווא), כדי לקבל ברכת "שלום עליכם", ובבואו נזדמן שם גם תלמיד אחר וחשוב של רבנו, השו"ב ר' יואל מסיטשעל. תחילה ניגש ר' יואל לרבנו, ונתקבל בברכת "שלום עליכם" פשוטה, אולם, כשתלמיד זה ניגש לרבנו, קיבלו רבנו בהתלהבות והפגין לו חיבה יוצאת דופן, ואף נטלו עימו לטיול קצר בגינת הישיבה.

תוך כדי שיחה פנה התלמיד האורח אל רבנו ושאלו, מדוע תלמידו החשוב השו"ב, התקבל ללא כל התלהבות יתירה מצידו, לעזמת זאת הוא נתקבל בכבוד רב יותר.

נענה לו רבנו: "תלמידי יואל השו"ב תמיד יהיה דבוק באורחותי, וגם אם אגרשהו דרך הדלת, יחזור אלי דרך החלון..."

לעזמת זאת, אתה עלול חלילה לעזוב לגמרי את הדרך בה הדרכתך, ולכן נחוץ מאוד לקרבך (והקירבה אכן הועילה, כי תלמיד זה לא התדרדר יותר, והקים משפחה לתפארת, יען נותר

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

איזו תרנגולת העניק הגאון הרב צדקה לתלמידו?

בבא קמא דף מ"ז

תרנגולת שהזיקה

סיפר הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א מעשה שסיפר רבינו על אחד מפרסים אלו, שנשתמר בזכרונו:

יום אחד הבטיח מורי ורבי, רבי שלמה עבו זצ"ל, שכל מי שישנן היטב את פרק "אלו מציות" וידעוהו בעל פה - גרסא וביאור - יקבל מידיו במתנה תרנגולת!

"תרנגולת שלמה?" - תהו חברי, שידעו כי תרנגולת באותם ימים

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ראה חשיבות גדולה בדברונו הנוער והילדים ללימוד תורה, אף באמצעות הבטחת כסף או פרס בתמורה. כן נהגו אף עם רבינו וחבריו בילדותם בתלמוד תורה "בני ציון" כשהמפקח והמחנך הגאון רבי שלמה עבו זצ"ל היה מעניק לתלמידים המצטיינים פרסים, והללו עודדו אותם להמשיך ולשקוד על דלתות התורה.

עקבתי אחריו בעיניים גדולות. ראיתיו מקרב כיסא גבוה לארון ומטפס עליו ברגליו כדי להוריד את הפרס. לרגע תהיתי - האם ראיתם מישהו שמאכסן תרנגולת בארון העליון?.. רבי שלמה חפש ופשפש, ולבסוף מצא - הוא שלף סוכריה גדולה ואדומה בצורת תרנגולת והושיטה לי... למרבה הפלא לא חשתי שום אכזבה. הרגשתי שיצאתי ברכוש גדול, לקחתי מידו את הסוכריה, והייתי מרוצה לגמרי!.. ככל הנראה - זה היה מקורו של רבינו למנהגו לחלק כסף תמורת ידיעות.

(קול יהודה)

עלתה הרבה מאד כסף, "איך יתכן שיתן?!" אני לא הייתי פנוי למחשבות מעין אלו, החלטתי הייתה נחושה - עלי להצליח, ויהי מה! שיננתי היטב את כל הפרק עד שידעתי אותו על בוריו ופניתי אל רבי שלמה כדי להבחן. "בוא לביתי ביום הפורים" - הורה לי, ואני המתנתי בקוצר רוח. ביום המיועד הגעתי לביתו, השמעתי באזניו את כל פרק 'אלו מציאות' מרישא עד גמירא מלווה בהסברים קולחים. כשסיימתי השתתקתי בהתרגשות. כעת היה על מורי ורבי לעמוד בהבטחתו, בעוד רגעים אחדים אזכה להחזיק בידי את מתנתו - תרנגולת שלמה!

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

השוכח לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון - האם צריך לברך שנית?

ואם נזכר לפני שאמר את שם ה' בחתימת ברכת 'בונה ירושלים' - יחזור ל'רצה' או 'יעלה ויבוא', וימשיך כרגיל. ואם נזכר לאחר שאמר שם ה', יאמר: "לְמַדְנֵי חֶקְיָךְ", ויחזור ל'רצה' או 'יעלה ויבוא'. ואם נזכר לאחר שאמר "בונה", טרם שאמר "ירושלים" - ספק אם יחזור ל'רצה' או 'יעלה ויבוא', או יאמר את ברכת ההשלמה (ראה להלן).
[שו"ע קפח, ו, משנ"ב יט, כב רלא, ושעה"צ יח; ב"מ דרשו, 14]

מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'יעלה ויבוא', ונזכר לאחר שסיים את ברכת המזון - בסעודת הלילה ובסעודת שחרית של שבת ושל יום טוב, צריך לברך שנית. ובראש השנה - יש אומרים, שאינו צריך לברך שנית (בסעודת היום), ויש חולקים. וביום הכיפורים - אף לדעת הסוברים שחולה האוכל בו צריך לומר 'יעלה ויבוא', אם שכח, אינו צריך לברך שנית.

מי שאינו זוכר את ברכת ההשלמה ל'רצה' ו'יעלה ויבוא' - כיצד ינהג?

יעלה ויבוא', לא יאמר ברכה זו, אלא את הברכה המיוחדת להשלמת 'רצה' בלבד, או להשלמת 'יעלה ויבוא' בלבד, בהתאם למה ששכח. ומי שאין ברשותו סידור, ואינו זוכר אפילו את עיקרי ברכת ההשלמה - יש אומרים, שדינו כמי שנזכר בשכחתו לאחר ברכת המזון (ראה לעיל); ויש אומרים, שיתכן שצריך לומר 'רצה' או 'יעלה ויבוא' במקום ברכת ההשלמה.
[שו"ע קפח, ו, משנ"ב יז רכ, וביה"ל ד"ה שנתן]

מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'יעלה ויבוא', ונזכר לאחר שסיים את ברכת 'בונה ירושלים', בטרם התחיל ברכת 'הטוב והמטיב' - יברך לפני ברכת 'הטוב והמטיב' ברכה נוספת להשלמה, כפי הנוסח שתיקנו חז"ל, שמקורו בגמרא, ומובא בספרי הפוסקים ובסידורים. ולשבת צריך לומר בה גם 'יעלה ויבוא', ישנו נוסח הכולל את ברכות ההשלמה ל'רצה' ו'יעלה ויבוא'; אך אם שכח רק 'רצה', או רק

המסופק אם אמר 'רצה' - האם צריך לברך ברכת המזון שנית?

ההשלמה הנ"ל; ורק אם אמר גם "הא־ל", (או "לעד", כפי נוסח חלק מעדות המזרח), יחזור לראש ברכת המזון. ויש מפוסקי זמננו, שהורו למעשה לנהוג כדעה השניה. והמסופק אם אמר 'רצה' ו'יעלה ויבוא' - יש להניח שבירך כהרגלו בימות החול הרגילים, ללא תוספת. ואם זוכר שהיה בלבו בשעת הברכה לומר, ואחר זמן רב עלה בדעתו הספק אם אמר - אין זה נחשב לספק. [שו"ע קפח, ו, משנ"ב טז רכג, וביה"ל ד"ה עד; ב"מ דרשו, 9 ו-17]

מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'יעלה ויבוא', וכבר התחיל את ברכת 'הטוב והמטיב' - בימים ששכחה זו מחייבת לברך שנית (ראה לעיל), צריך לחזור לראש ברכת המזון. ונחלקו הפוסקים בנוגע להגדרת ה'התחלה' של ברכת הטוב והמטיב: יש אומרים, שאף אם אמר רק המילה "ברוך" מברכת 'הטוב והמטיב', חוזר לראש ברכת המזון. ויש אומרים, שאף אם אמר "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם", ימשיך בנוסח ברכת

* לברכה השלישית שבברכת המזון יש שני נוסחים לפתיחתה, ושני נוסחים מקבילים לחתימתה, האחד של בקשת רחמים, והשני של בקשת נחמה.
* בשבת אומרים בברכת המזון 'רצה והחליצנו', וביום טוב, חול המועד וראש חודש - 'יעלה ויבוא'. ומפני שיש באמירות אלו בקשת רחמים, קבעו לאומרן בברכה השלישית, שעניינה בקשת רחמים.
* יש אומרים, שבאמירת 'יעלה ויבוא' בברכת המזון יש לדלג על המילה 'מלך', ולומר: "כי אֵל־חֲנוּן ורחום אתה"; ולא נהגו כן.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך לשפשף את הידים זו בזו לאחר נטילתן?

פחות מרביעית, ישפשף לאחר השפיכה השניה; ויש אומרים, שבאופן זה יברך לפני השפשוף, אך המנהג לברך בסמוך לניגוב. ויש שכתבו בשם האריז"ל, שישפוך שלוש פעמים רצופות על כל יד, ואחר כך ישפשפן, ויברך וינגב. ויש אומרים, שעל פי הקבלה צריך לשפשף שלוש פעמים.

[שו"ע קסב, ב, ומשנ"ב כג-כד; בו"מ דרשו, 17-18]

לאחר נטילת הידים לסעודה, צריך לשפשפן זו בזו, כדי לנקותן היטב, וזאת, אף כששופך רביעית בבת אחת על כל יד, או שטובל את ידיו במי מקוה ובנהר. ועל פי הקבלה, מרומזים בשפשוף סודות גדולים. ובדיעבד, אם לא שפשף - ידיו טהורות. וכששופך פעמיים על כל יד - אם שופך בשפיכה הראשונה רביעית בבת אחת, ישפשף לאחר השפיכה הראשונה. ואם שופך

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה